

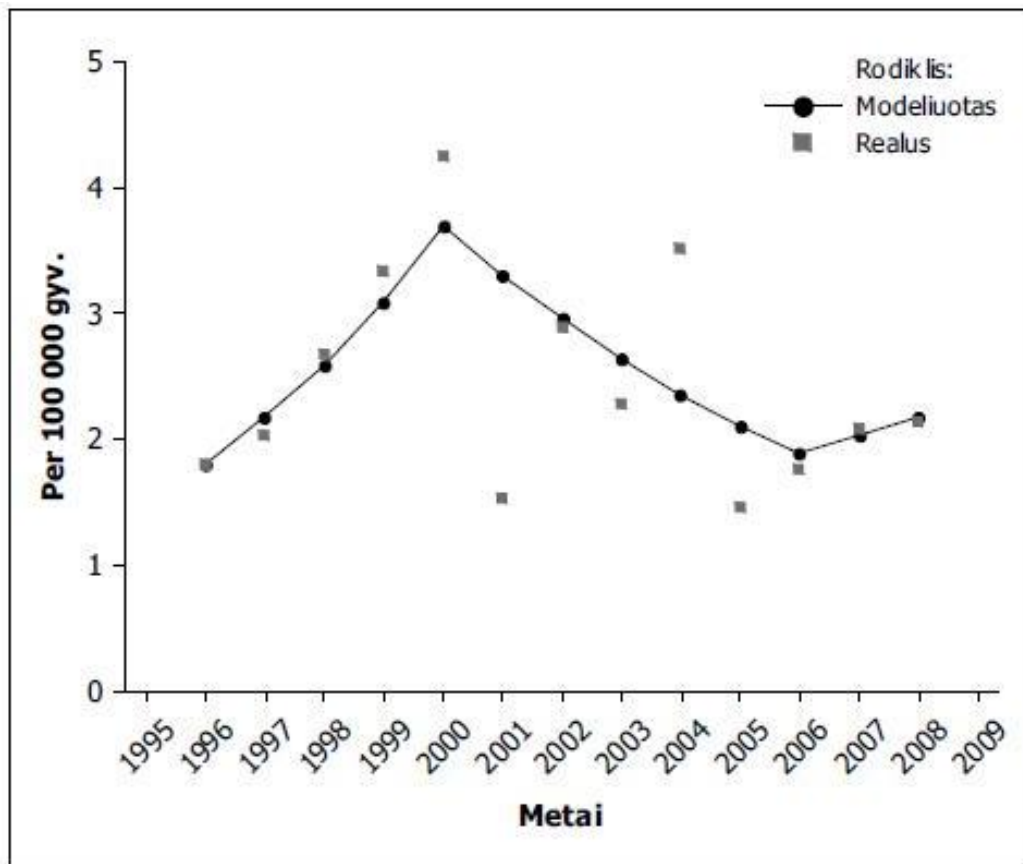
Bandžusių nusiziudyti merginų išgyvenimai

Jolanta Jarmolovičiūtė

IV Vilniaus traumų psichologijos konferencija
2013 m. kovo 22 d.

Problemos aktualumas

1 pav. 0-19 metų amžiaus moterų mirtingumo nuo savižudybių rodiklių dinamika Lietuvoje 1996-2008 m. (Gerasimavičiūtė, Gurevičius, 2009)

Tyrimo problema

- Trūksta paauglių savižudiško elgesio tyrimų
- Lyčių skirtumai – merginos dažniau bando nusižudyti negu vaikinai
- Daug kiekybinių duomenų – mažai praktinio pritaikymo

- **Tyrimo tikslas** – aprašyti merginų išgyvenimus, susijusius su bandymu nusižudyti, ir atskleisti šio patyrimo ypatumus.

Metodika: Tyrimo metodas

- Interpretacinė fenomenologinė analizė (angl. *interpretative phenomenological analysis* (IPA))
- Pradžia: Jonathan A. Smith, 1996 m.
- Remiamasi:
 - Fenomenologija
 - Hermeneutika
 - Idiografija

Metodika: Respondentai

- Medicinos etikos komisijos leidimas, ligoninės vadovo sutikimas
- Trys 13-17 metų merginos

Vardas*	Agnė	Beata	Cecilė
Amžius	17 m.	13 m.	15 m.
Šeimos sudėtis	Gyvena globos namuose	Gyvena su mama ir patėviu	Gyvena su globėjais ir močiute
Kelintas bandymas nusizudyti	1	2	1
Bandymo nusizudyti būdas	Vaistų mišinys su alkoholiu	Vaistai su alkoholiu	Vaistų mišinys

* išsaugant tyrimo dalyvių konfidencialumą, čia ir toliau tikrieji respondenčių vardai pakeisti.

Metodika:

Duomenų rinkimas

- Interviu pagrindinis klausimas:
„Norėčiau, kad papasakotum apie savo bandymą nusižudyti – kada ir kaip jis įvyko, kokių dabar minčių apie tai kyla, ką Tau šis patyrimas reiškia. Norėčiau išgirsti viską, kas Tau yra svarbu.“

Rezultatai: Apibendrintos temos

Santykis į kitus: artimų tarpasmeninių santykių ir pagalbos ambivalentiškumas:

Artimų santykių svarba
Palaikymo artimuose santykiuose trūkumas
Ambivalentiškas santykis į pagalbą
Savo būsenos maskavimas

Santykis su savo gyvenimu: beprasmybė ir neviltis:

Beprasmybė ir savinieka
Nepaliaujamas noras mirti
Ambivalentiškas santykis su savo mirtimi
Neužtikrintumas dėl savo ateities

Patyrimo poveikis: išgyvenimų gausa ir neįveikiamumas:

Patyrimo neaprepiamumas
Emocinio skausmo nepakeliamumas
Praeities gyvumas dabartyje
Disociatyvus mąstymas
Savęs žalojimas kaip būdas įveikti skausmą

Įveikos ypatumai: savirefleksijos ir savikontrolės sunkumai:

Bandymo žudyti spontaniškumas
Mąstymo susiaurėjimas bei nelankstumas
Emocijų bei minčių refleksijos ir valdymo sunkumai
Minčių apie savižudybę autonomiškumas
Polinkis į išveikimą

Žvilgsnis atgal: daugiaprasmiškas požiūris į savo bandymą nusižudyti:

Ambivalentiškas požiūris į savižudybę
Ambivalentiškas požiūris į bandymo žudyti pasekmes

Rezultatai: Apibendrintos temos

Santykis į kitus: artimų tarpasmeninių santykių ir pagalbos ambivalentiškumas:

Artimų santykių svarba

Palaikymo artimuose santykiuose trūkumas

Ambivalentiškas santykis į pagalbą

Savo būsenos maskavimas

Santykis su savo gyvenimu: beprasmybė ir neviltis:

Beprasmybė ir savinieka

Nepaliaujamas noras mirti

Ambivalentiškas santykis su savo mirtimi

Neužtikrintumas dėl savo ateities

Patyrimo poveikis: išgyvenimų gausa ir neįveikiamumas:

Patyrimo neaprepiamumas

Emocinio skausmo nepakeliamumas

Praeities gyvumas dabartyje

Disociatyvus mąstymas

Savęs žalojimas kaip būdas įveikti skausmą

Įveikos ypatumai: savirefleksijos ir savikontrolės sunkumai:

Bandymo žudyti spontaniškumas

Mąstymo susiaurėjimas bei nelankstumas

Emocijų bei minčių refleksijos ir valdymo sunkumai

Minčių apie savižudybę autonomiškumas

Polinkis į išveikimą

Žvilgsnis atgal: daugiaprasmiškas požiūris į savo bandymą nusižudyti:

Ambivalentiškas požiūris į savižudybę

Ambivalentiškas požiūris į bandymo žudyti pasekmes

Rezultatai: Specifinės temos

- palaikymo artimuose santykiuose trūkumas

„Kai aš vieną kartą išdrįsau ir pasakiau, kad man kyla tokios mintys, mano močiutė sako: „Neišsigalvok, tau trūksta dėmesio“. Ir nuo to laiko daugiau niekam nesakau, kad man kyla tokios mintys.“ (Cecilė 369-374 eil.)

Rezultatai: Specifinės temos

- patyrimo neapbrėpiamumas
 - aktyvumo sumažėjimas:

„Nežinau, bet pastaruoju metu nieko nesinori veikt, kas anksčiau patiko dabar nepatinka.“ (Cecilė, 8-9 eil.)

- protrūkio jausmas:

„Tai taip viskas ir susikrovė į krūvą. Na, ir neišlaikė nei nervai, niekas.“ (Agnė, 131-132 eil.)

Rezultatai: Specifinės temos

- praeities gyvumas dabartyje

*„Tai sakydavo: „Kai Tau užeis tos mintys, ateik ir pasakyk“. Aš **gulėjau** lovoj, **nusisukau** į sieną ir niekam **nesakiau**, kad man tos mintys jau kamuoja, bet kažkaip jos **pamatydavo**, kad aš viena atsiskiriu, kad nenoriu kalbėt, jau iškart vėl, leidžia tuos vaistus.“ (Cecilė 85-89 eil.)*

Rezultatai: Specifinės temos

- emocijų bei minčių refleksijos ir valdymo sunkumai

*„Nu dabar kažkaip, su psichologe kalbėjom apie mano emocijas, kad man pyktį suvaldyti kažkaip (.) kažkaip net negalvoju toliau apie tokius dalykus.“
(Beata, 25-27 eil.)*

Išvados (1)

1. Daugelis bandžusių nusižudyti paauglių merginų būsenos ypatumų panašūs į suaugusiųjų būklę.
2. Paauglių merginų ypatumai:
 - Tarpasmeninių ryšių svarba ir palaikymo trūkumas
 - Savikontrolės sunkumai

Išvados (2)

3. Pagalbos kryptys:

- Artimųjų ir specialistų tinkamo reagavimo skatinimas
- Emocijų valdymo gebėjimų ugdymas

Tyrimo ribotumai ir gairės ateičiai

- Vienos lyties respondentai → tirti paauglius vaikus
- Interviu paskutinėmis buvimo ligoninėje dienomis
- Trukdančių ir padedančių aplinkinių reakcijų išskyrimas